

gorenje

OKOLJSKA ODGOVORNOST PODJETJA V PRIZMI PODALJŠANE ODGOVORNOSTI PROIZVAJALCEV

Mag. Vilma FECE

Podčetrtek, 2-3.9. 2014

Poslovna področja glede na strategijo 2014-2018

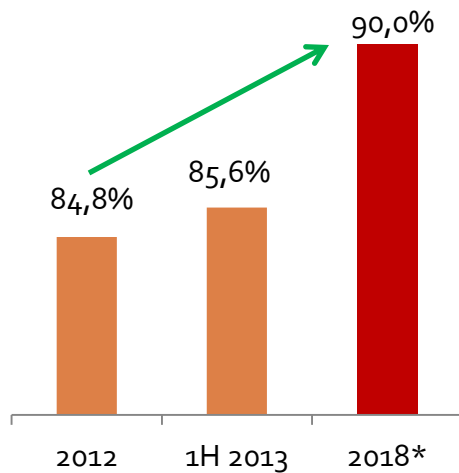
TEMELJNA DEJAVNOST

DOM

Izdelki in storitve za dom

VGA (veliki gospodinjski aparati)
MGA (mali gospodinjski aparati)
HVAC (ogrevanje, prezračevanje,
klimatske naprave)

% od prihodkov od prodaje

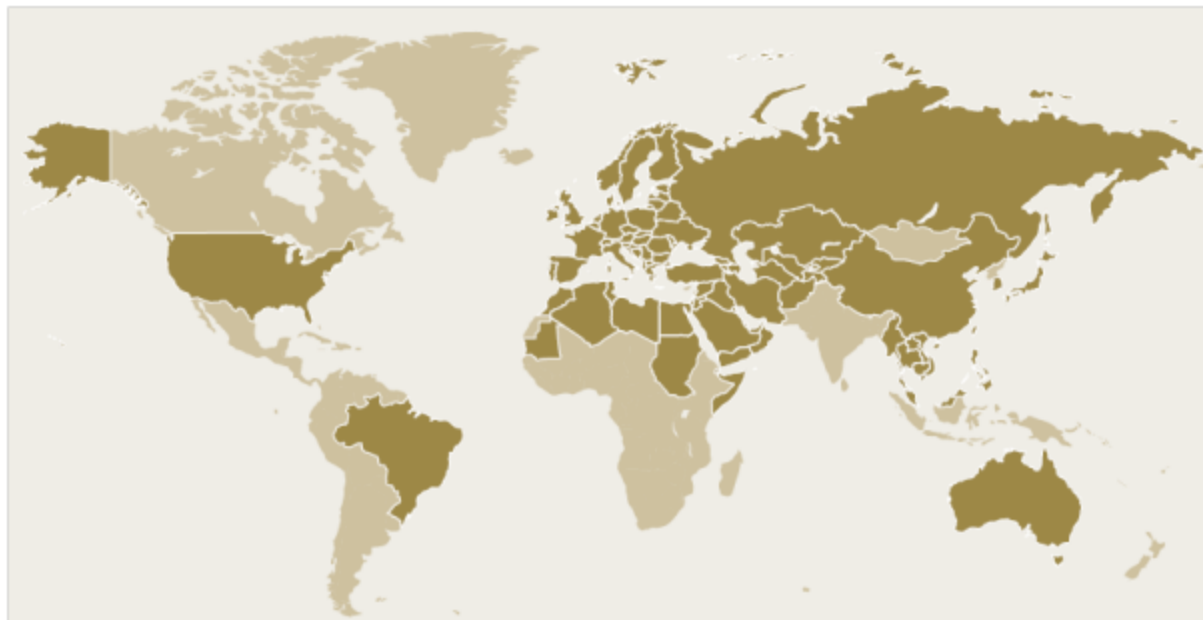

* ciljni nivo

PORTFELJSKE NALOŽBE

Ekologija
Storitve povezane z ekologijo
Orodjarstvo
Inženiring
Hoteli in gostinstvo
Trgovina

- ➔ Globalna prisotnost
- ➔ Prodaja v 90 državah sveta
- ➔ Evropa – tradicionalni domači trg, kjer ustvarimo več kot 90 % vseh prihodkov od prodaje
- ➔ Vzhodna Evropa je zaradi dinamične rasti za Gorenje najbolj perspektiven trg za rast
- ➔ Nadaljnja krepitev globalne prisotnosti (večanje prodaje izven svojega tradicionalnega trga Evrope), kar bo pozitivno vplivalo na tržni položaj Gorenja

REGIJE SKUPINE GORENJE

ZAHODNA EVROPA IN SKANDINAVIJA	Avstrija, Nemčija, Italija, Španija, Portugalska, Francija, Velika Britanija, Irska, Litva, Latvija, Estonija, Švedska, Norveška, Finska, Danska, Švica, Grčija
BENELUKS	Belgija, Nizozemska, Luksemburg
CENTRALNA EVROPA	Češka, Slovaška, Poljska, Madžarska, Ukrajina, Moldavija
JUGOVZHODNA EVROPA	Slovenija, Hrvaška, Srbija, Bosna in Hercegovina, Črna Gora, Albanija, Makedonija, Romunija, Bolgarija, Kosovo, Izrael
VZHODNA EVROPA	Rusija, Kazahstan, Belorusija, Kirgizistan, Armenija, Gruzija, Turkmenistan, Tadžikistan, Uzbekistan, Azerbajdžan
PREKOMORSKE DRŽAVE	Bližnji vzhod in Severna Afrika: Turčija, Irak, Savdska Arabija, Iran, Afganistan, Jemen, Oman, ZAE, Katar, Bahrajn, Kuvajt, Jordanija, Sirija, Maroko, Mavretanija, Alžirija, Tunizija, Libija, Egipt, Sudan, Južni Sudan, Djibouti, Somalija Daljni vzhod: Kitajska, Singapur, Japonska, Hong Kong, Tajvan, Južna Koreja, Mjanmar, Laos, Vietnam, Tajska, Kambodža, Malezija, Filipini ZDA, Avstralija in Brazilija.

Razširjena odgovornost proizvajalca

Razširjena odgovornost proizvajalca (EPR) je opredeljena kot odgovornost za proizvod v celotnem življenjskem ciklu proizvoda, vključno z ravnanjem po izteku njegove življenjske dobe.

Z opredelitvijo odgovornosti proizvajalcev za proizvod, ko ta nastane odpadek, so postavljene tudi osnovne zahteve po zmanjševanju nastajanja odpadkov, zmanjšanju porabe naravnih virov ter povečanju recikliranja

OECD pristop k razširjeni odgovornosti proizvajalcev

- 1990 je Thomas Lindhqvist vključil EPR v letno poročilo švedskega okoljskega ministrstva
- od 1994 je objavil več poročil na temo razširjene odgovornosti za proizvod
- 2001 so izdali Priročnik EPR za lažje razumevanje te tematike. Smernice, podane v priročniku, naj bi služile kot pomoč vladam pri oblikovanju politik in programov EPR (npr. ekonomski instrumenti, subvencije, vzpostavitev standardov, sistem zbiranja odpadkov,...)
- 2002 je organiziral delavnico z naslovom Ekonomski aspekti EPR, s poudarki na postavitvi ciljev, oblikovanju stroškovno učinkovitih instrumentov EPR politike ter vzpostavitvi ocenjevalnih mehanizmov in informacijske podpore
- 2005 objavil poročilo Analitični okvir za ocenjevanje stroškov in koristi EPR
- 2006 je objavil poročilo, v katerem so predstavljeni primeri EPR na odpadnih oljih, odpadni embalaži, odpadnih električnih in elektronskih napravah ter odpadnih vozilih

Direktiva o odpadkih 2008/98/ES

- V 8. členu Direktive je opredeljeno, da imajo države članice za namen ponovne uporabe ter preprečevanja nastajanja, recikliranja in drugih načinov predelave možnost, da sprejmejo ukrepe s katerimi zagotovijo, da za fizične ali pravne osebe velja razširjena odgovornost proizvajalca.

- Države članice pri uporabi razširjene odgovornosti proizvajalca:
 - upoštevajo tehnične izvedljivosti in ekonomsko smiselnost,
 - splošne okoljske in družbene vplive ter vplive na zdravje ljudi,
 - spoštujejo potrebo po zagotavljanju pravnega delovanja notranjega trga

- V 14. členu Direktive je določeno, da stroške ravnanja z odpadki delno ali v celoti krije proizvajalec proizvoda ali si lahko te stroške delijo distributerji.

- Določijo lahko, da je za ureditev ravnanja z odpadki v celoti ali delno odgovoren proizvajalec proizvoda (člen 15).

Zakonom o varstvu okolja ZVO-1F (Ur. I. RS, št. 92/13)

20. člen:

- vlada s predpisom določi primere in pogoje, ko za pravno ali fizično osebo, ki v okviru dejavnosti razvija, izdeluje, predeluje, obdeluje, prodaja ali uvaža izdelke (proizvajalec izdelkov), velja razširjena odgovornost proizvajalca,
- proizvajalec izdelkov mora delno ali v celoti zagotoviti takšno ravnanje z izdelki in odpadki, ki nastanejo po uporabi teh izdelkov, da se spodbujajo ponovna uporaba in preprečevanje odpadkov ter njihovo recikliranje in drugi postopki predelave

Uredba o odpadkih (Ur. I. RS, št. 103/11) opredeljuje v 10. členu, da načrtovanje, proizvodnja, distribucija, potrošnja in uporaba izdelkov morajo biti taki, da pripomorejo k preprečevanju nastajanja odpadkov

Predlog Uredbe o odpadkih (19.6.2014)- ????

RAZŠIRJENA PROIZVAJALČEVA ODGOVORNOST ???

Načelo »proizvajalec plača« in razširjena odgovornosti proizvajalca sta vodilo za dizajniranje proizvodov v EU

Vzpostavljen sistem ravnanja z izrabljenimi proizvodi:

- izrabljena vozila
- izrabljene avtomobilske gume,
- nagrobne sveče,
- odpadne baterije in akumulatorji,
- odpadna električna in elektronska oprema,
- odpadna embalaža

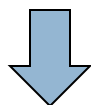
Odpadna električna in elektronska oprema (OEEO)

Trendi in usmeritve v EU, z izjemo nekaterih vzhodnih držav, ob implementaciji nove Direktive 2012/19/ ES so naslednji:

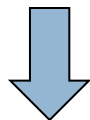
- jasno so postavljeni cilji zbiranja, obdelave in delitve obveznosti med zavezance,
- implementacija standardov WEEE Labex (Label of Excellence) – oznaka odličnosti, akreditacija in presoje izvajalcev,
- delovne skupine za transpozicijo Direktive 2012/19/ES ter odpravo operativnih težav na nivoju Ministrstva,
- reden nadzor shem, izvajalcev ter zavezancev, omejevanje vzporednih nelegalnih tokov e-odpada,
- obsežni projekti ozaveščanje s ciljem dolgoročnega doseganja ciljev Direktive
- projekti učinkovite uporabe reciklatov,
- dolgoročno stabilna in enakopravna finančna obremenitev zavezancev z oblikovanjem rezervacij za pokrivanje starih bremen,
- projekti omejevanja ilegalne preprodaje e-odpada izven EU skupaj z Interpolom,
- projekti učinkovitosti zbiranja in obdelave redkih surovin,
- projekti enotnega poročanja državnim uradom ter skupne informacijske platforme.

Odpadna električna in elektronska oprema (OEEO)

British Environment Agency (UK) predlaga
(informacija podana v enem izmed CECED dokumentov junija 2014),
da bi se vsi veliki gospodinjski aparati prekvalificirali v
nevaren odpadek !!!!!

Podaljšana odgovornost proizvajalca ???

Stroški !!!!!

Operativni program ravnanja s komunalnimi odpadki

Opis ravnanja	EUR/t	
Zbiranje komunalnih odpadkov	Zbiranje mešanih komunalnih odpadkov »od vrat do vrat«	43
	Zbiranje kuhinjskih odpadkov »od vrat do vrat«	77
	Zbiranje odpadne embalaže »od vrat do vrat«	110
	Zbiranje kosovnih odpadkov »od vrat do vrat«	105
	Prevzemanje odpadnega papirja v zbiralnicah	54
	Prevzemanje odpadnega stekla v zbiralnicah	37
	Prevzemanje frakcij v zbirnem centru	25(EUR/m ²)
	Transport prevzetih frakcij v centre za obdelavo	4,45
Obdelava kuhinjskih odpadkov	Kompostiranje, vključno s stroški odlaganja ostankov predelave	75
	Anaerobna obdelava – naknadno kompostiranje pregnitega blata, vključno s stroški odlaganja ostankov	135
Mehansko biološka obdelava mešanih komunalnih odpadkov	Mehansko biološka obdelava z izločanjem gorljivih frakcij	55
Energetska predelava RDF	Energetska predelava gorljivih frakcij mešanih komunalnih odpadkov, vključno s stroški odlaganja ostankov termične obdelave	175
Odlaganje odpadkov	Odlaganje obdelanih mešanih komunalnih odpadkov	70

V stroških ravnanja s komunalnimi odpadki je MKO upošteval, da k pokrivanju stroškov izvajalcev zbiranja komunalnih odpadkov prispevajo sistemi ravnanja z odpadki na podlagi razširjene odgovornosti proizvajalcev:

- za zbiranje odpadne embalaže 10 €/t ter
- za odpadno električno in elektronsko opremo 15 €/t.

Odpadna embalaža

- Sistem odpadne embalaže v Sloveniji deluje najdlje (2004)
- Računsko sodišče je revidiralo smotrnost ravnanja z ločeno zbranimi komunalnimi odpadki v RS od leta 2005-2007, ocenjevalo je učinkovitost poslovanja okoljskega ministrstva ter uspešnost in učinkovitost poslovanja GJS.
- Med drugim je bilo ugotovljeno, da:
 - sistem ravnanja z odpadno embalažo, ni bil učinkovit, ker ministrstvo ni opredelilo vseh potrebnih parametrov poslovanja udeležencev v sistemu (niso določeni deleži, ni vzpostavilo izravnalne sheme, ni opredelilo kriterijev za določitev posameznih vrst stroškov v sistem ravnanja z odpadno embalažo)
 - financiranje delovanja sistema ravnanja z odpadno embalažo ni učinkovito, saj nobenega od udeležencev ni vzpodbujalo, da bi si prizadeval zbrati večje količine odpadne embalaže in jo predati v sistem. Zapisali so, da v obstoječem načinu financiranja povzročajo večje količine ločeno zbrane odpadne komunalne embalaže višje stroške izvajanja storitev ločenega zbiranja in višjo ceno storitve.
 - sistem ne omogoča preglednosti, saj ni razvidno, ali je bila embalažnina, ki je bila vplačana v sistem posamezne DROE, porabljena za predpisano ravnanje z odpadno embalažo.
- Ministrstvo objavi aprila 2009 deleže DROE. Pojasni pa tudi, da bi morale biti sortirnice GJS namenjene razvrščanju MKO, ne pa razvrščanju ločeno zbranih frakcij. Izvajalci GJS lahko sortiranje ločeno zbranih frakcij izvajajo kot podizvajalci DROE, izven izvajanja javne službe.

Odpadna embalaža

Računsko sodišče je v Revizijskem poročilu Popravljenе ukrepe pri ločenem zbiranju komunalnih odpadkov okoljskega ministrstva ocenilo kot delno zadovoljive, ministrstvu pa tudi očitalo, da ni pripravilo ukrepov v povezavi s stroški, ki jih krijejo DROE ter ni pripravilo natančnejše opredelitve poročanja DROE

Ugotovljeno je bilo, da način financiranja ravnanja s komunalno odpadno embalažo ministrstvo proučuje v okviru priprave strokovnih podlag za Operativni program ravnanja z ločeno zbranimi frakcijami, pri čemer meni, da bi morala biti vloga zavezancev bolj aktivna- podaljšana odgovornost proizvajalca

Računsko sodišče je predstavljene ukrepe ministrstva ocenilo kot neustrezne, ker ministrstvo:

- ni izdelalo načrta aktivnosti za izdelavo predloga financiranja sistema ravnanja z odpadno embalažo,
- ni določilo oseb, odgovornih za izvedbo posameznih aktivnosti in
- ni določilo rokov za njihovo izvedbo.

Odpadna embalaža

Dne 11.2.2011 je ministrstvo v zvezi s vprašanjem o prevzemanju odpadne embalaže od izvajalcev javne službe (IJS) zbiranja komunalnih odpadkov zapisalo, da je obveznost IJS zagotoviti zadostno infrastrukturo za ločeno zbiranje odpadne embalaže (IJS nosi stroške praznjenja zabojnikov in prevoza ločeno zbrane odpadne embalaže do zbirnih centrov, brezplačno oddaja odpadno embalažo DROE)

V primeru, da se odpadna embalaža sortira že pri IJS, gre za opravljanje storitve, ki presega obseg storitve javne službe, zato lahko IJS to storitev opravlja le v dogovoru z DROE (kot njen podizvajalec in ne v okviru opravljanja javne službe), pri čemer nosi stroške DROE.

Ministrstvo pa ni pojasnilo, pod kakšnimi pogoji IJS lahko koristi sortirne linije v tržne namene, če so bile financirane za dejavnost javne službe????

Odpadna embalaža- Kje smo danes ??????

Trenutno je v Sloveniji šest DROE, ki imajo okoljevarstveno dovoljenje za ravnanje z odpadno embalažo: Slopak, Interseroh, Gorenje Surovina, Unirec, Recikel in Embakom; GIZ skupne sheme

Na komisiji za embalažo in odpadno embalažo (8. in 14.11.2013) navedeni posamezni sklopi, ki bodo temelj za pripravo sprememb uredbe:

- uskladitev s predpisi EU
- seznam predmetov ki so embalaža ter katero embalažo vključiti v shemo ravnanja z OE
- pogoji za DROE
- količinski pragovi za zavezance (kdaj nastane obveznost zagotavljanja ravnanja z OE)
- sistem poročanja- informacijski pragovi
- nadzor (interni med DROE in zavezanci ter nadzor s strani pristojnih organov)
- razmejitev nalog med IJS/DROE/podizvajalci
- določitev deležev
- prehodno obdobje
- okoljska dajatev (ni točka razprave na seji)

V javnosti ustvarjen vtis kaosa na področju ravnanja z odpadno embalažo- kakšen je namen ?

Odpadna embalaža- Kje smo danes ??????

Nastajanje OE (2011)	kg/prebivalca
Avstrija	146,3
Italija	191,7
Nemčija	201,5
Slovenija	101, 0
EU-27	159,4

Vir: Eurostat

Material	CURS Poročilo o dajatvi za nastajanje odpadne embalaže (v t/leto)	Poročilo družb za zbiranje odpadne embalaže – prevzeta embalaža (v t/leto)	Količina odpadne embalaže v komunalnih odpadkih (v t/leto)	Embalaža (pretežno servisna) vključena v sistem z odpadne embalaže (v t/leto)
	31.146	31.164	71.193	40.000
	44.497	43.229	116.900	73.000
karton	82.226	75.385	133.370	52.000
	15.043	13.823	16.956	1.000
	32.843	29.207	15.785	0*
	1.409	7.202	–	–
	207.164	200.010	371.737	166.000

Odpadna embalaža- cene

	DRŽAVA	DRUŽBA ZA RAVNANJE Z ODPADNO EMBALAŽO	CENE za 2014 (EUR/t)		
			PAPIR in KARTON	PLASTIKA	LES
SI	SLOVENIJA	DROE	55,00 – 92,00	71,00 – 118,00	37,00 – 73,00
AT	AVSTRIJA	ARA	33,00	(EPS)190,00 (folija, plastika) 90,00	7,00
HU	MADŽARSKA	Hungarian Government	65,48	137,5	65,48
CZ	ČEŠKA	EKOKOM a.s.	(papir) 99,96 (karton) 49,67	189,34	39,57
IE	IRSKA	REPAK	22,73	89,16	10,60
RS	SRBIJA	SEKOPAK	6,106	11,341	7,989
PL	POLSKA	POLSKI SYSTEM RECYKLINGU	2,79	5,81	3,49
SE	ŠVEDSKA	FTI AB	118,8	188,2	
BG	BOLGARIJA	ECO BUL PACK	38	56	20
RO	ROMUNIJA	ECO-ROM AMBALAJE SA	10	10,9	20
DE	NEMČIJA	ZENTEK	18,50	130,00	37,50
FR	FRANCIJA	ECO EMBALLAGES	0.0822 EUR na izdelek		

Odpadna embalaža- kaj zahtevamo zavezanci za podaljšano odgovornost proizvajalca od SLO akterjev, vključenih v sistem ravnanja z odpadki :

- MKO naj vzpostavi takšno zakonodajno podlago, ki bo natančno podala pravila in okvirje delovanja celotnega sistema, zavezanci naj bodo obvezno vključeni v sprejem te zakonodaje,
- MKO naj vzpostavi celovit informacijski sistem, ki bo omogočal enostavno preglednost nad vključitvijo zavezancev v sisteme, izpolnjevanje ciljev, finančne tokove,.. ter uvede učinkovit inšpekcijski nadzor pri vseh akterjih, vključenih v sisteme (tudi pravilno porabo namenskih finančnih sredstev),
- zaostrijo naj se pogoji za »registracijo« izvajalcev sistemov, vključi naj se finančna garancija,
- transparentnost poslovanja vseh izvajalcev sistemov ravnanja z odpadki,
- osebna odgovornost za izvajanje sistemov (tudi pri javnih uslužbencih !)

Ga. Irena Majcen je na predstavitvi za kandidatko za ministrico za okolje v DZ izpostavila, da bo treba na področju politike odpadkov pripraviti rešitve, ki bodo ustreznejše trenutnim razmeram.

Na vprašanje glede odpadnih vozil, kjer letno neznano kam "izgine" na tisoče vozil, ki so odjavljena iz prometa je odgovorila: "Za vozila je sistem vodenja evidence zagotovljen, verjetno bo treba spremljati tudi, komu se vozilo odda v nadaljnjo razgradnjo" .

Ne prevzemanje odpadne embalaže je po njenem mnenju težava, ki je večplastna. "Zavračanje prevzema bo treba dodelati in ugotoviti ali je to cenovno tako vrednostna tehnologija ali bo treba pristopiti k pomoči ali gre le za manever, kako pridobiti dodatna sredstva," je dejala.

EVROPSKA
KOMISIJA

Bruselj, 2.7.2014
COM(2014) 397 final

2014/0201 (COD)

Predlog

DIREKTIVA EVROPSKEGA PARLAMENTA IN SVETA

o spremembi direktiv 2008/98/ES o odpadkih, 94/62/ES o embalaži in odpadni embalaži, 1999/31/ES o odlaganju na odlagališčih, 2000/53/ES o izrabljenih vozilih, 2006/66/ES o baterijah in akumulatorjih ter odpadnih baterijah in akumulatorjih ter 2012/19/EU o odpadni električni in elektronski opremi

(Besedilo velja za EGP)

{ SWD(2014) 207 final }

{ SWD(2014) 208 final }

{ SWD(2014) 209 final }

{ SWD(2014) 210 final }

(6) Člen 8 se spremeni:

(a) V odstavku 1 se doda naslednji prvi pododstavek:

„1a. Razširjena odgovornost proizvajalca pomeni operativno in/ali finančno odgovornost proizvajalca za proizvod, razširjeno na popotrošniško stopnjo življenjskega cikla proizvoda.“;

(b) Odstavek 2 se nadomesti z naslednjim:

„2. Države članice sprejmejo ustrezne ukrepe za spodbujanje zasnove proizvodov, da bi zmanjšale njihov vpliv na okolje in nastajanje odpadkov med proizvodnjo in poznejšo uporabo proizvodov, brez izkrivljanja notranjega trga.

Navedeni ukrepi vključujejo ukrepe za spodbujanje razvoja, proizvodnje in trženja proizvodov, ki so primerni za večkratno uporabo, ki so tehnično dolgotrajni in ki so potem, ko postanejo odpadki, primerni za ponovno uporabo in recikliranje, za olajševanje ustreznega izvajanja hierarhije ravnanja z odpadki. Pri ukrepih se upoštevajo vsi učinki življenjskega cikla proizvodov.“;

(c) Odstavek 3 se nadomesti z naslednjim:

„3. Države članice pri razvoju in uporabi razširjene odgovornosti proizvajalca zagotovijo skladnost z minimalnimi zahtevami iz Priloge VII.“;

Države članice pri razvoju in uporabi razširjene odgovornosti proizvajalca:

1. upoštevajo tehnično izvedljivost in ekonomsko smiselnost ter splošne vplive na okolje, družbene vplive ter vplive na zdravje ljudi, pri tem pa spoštujejo potrebo po zagotavljanju pravilnega delovanja notranjega trga;
2. zagotovijo jasno opredelitev vlog in odgovornosti udeležencev pri izvajanju razširjene odgovornosti proizvajalca, vključno s proizvajalci in uvozniki, ki dajejo blago na trg Unije, ter njihovimi shemami za skladnost, zasebnimi ali javnimi upravljavci odpadkov, lokalnimi organi in, kadar je ustrezno, akterji socialne ekonomije;
3. opredelijo merljive cilje za preprečevanje, pripravo za ponovno uporabo, ponovno uporabo, recikliranje in/ali predelavo, namenjene izpolnjevanju vsaj sedanjih kvantitativnih ciljev iz zadevne zakonodaje Unije o odpadkih;
4. zagotovijo, da imetniki odpadkov, za katere velja razširjena odgovornost proizvajalca, prejmejo potrebne informacije o razpoložljivih sistemih zbiranja;
5. določijo postopek poročanja, namenjen zbiranju podatkov o proizvodih, danih na trg, ter o njihovem zbiranju in obdelavi v skladu s hierarhijo ravnanja z odpadki, ko navedeni proizvodi postanejo izrabljeni, pri čemer se po potrebi določijo tokovi materialov;

Minimalne zahteve za razširjeno odgovornost proizvajalca

6. zagotovijo, da finančni prispevki proizvajalcev ali uvoznikov proizvodov, danih na trg Unije, v sheme razširjene odgovornosti proizvajalca:
- pokrijejo celotne stroške ravnanja z odpadki, vključno z ločenim zbiranjem in obdelavo, ustreznimi informacijami za imetnike odpadkov, zbiranjem podatkov in poročanjem;
 - upoštevajo prihodke od prodaje sekundarnih surovin, ki izvirajo iz odpadkov;
 - se izračunajo glede na dejanske stroške ravnanja s posameznimi izrabljenimi proizvodi na trgu Unije, ki so zajeti v shemo;
 - podpirajo pobude za preprečevanje smetenja in čiščenje;
7. določijo postopek priznavanja za sheme razširjene odgovornosti proizvajalca, da bi:
- zagotovile preglednost shem glede prispevkov, ki jih vplačajo proizvajalci, vključno z učinkom na prodajne cene, ter učinka na konkurenčnost in odprtost do malih ustanov in podjetij;
 - opredelile geografsko pokritost shem;
 - zagotovile enakopravno obravnavanje domačih proizvajalcev in uvoznikov;
 - zagotovile mehanizem samonadzora na podlagi rednih pregledov shem, ki jih opravijo tretje osebe in pri katerih se preveri:
- ✓ dobro finančno poslovanje sheme – izračun vseh stroškov na vrsto proizvodov; poraba zbranih sredstev;
 - ✓ ustrezno zbiranje in obdelava odpadkov, nadzor nad zakonitostjo pošiljk odpadkov ter kakovostjo podatkov in poročanja;
8. opredelijo sorazmerne sankcije v primeru neizpolnjevanja ciljev in/ali neupoštevanja navedenih zahtev;
9. določijo ustrezna sredstva za spremljanje in izvrševanje ter organizirajo uraden in reden dialog med zadevnimi udeleženci.

Kako naprej?

Sodobno velemestno življenje je kot mravlišče s specializirano delitvijo dela: ljudje so kakor v panju stlačeni vsak v svojo satovnico, ne poznajo niti soseda niti njegovega dela, so drug drugemu napoti, in vendar zaradi specializacije in delitve dela eden brez drugega ne morejo živeti.

dr. Anton TRSTENJAK

